NĂM THỨ MƯỜI HAI. — SỐ THỨ 247

RÉSIDENCE SUPÉRIEURE AU TONKIN DÉPÔT LÉGAL 1938

MỖI SỐ: 0$02

NGÀY THỨ BA 12 FÉVRIER 1924

Trung Bắc Tân Văn

中北新聞

MỖI NGÀY RA MỘT SỐ

HANOI

	5 $ 00	6 $ 00	6 $ 30	6 $ 30	6 $ 30	12 $ 00
Một năm						
Các tỉnh và						
Các công-sở						
Sáu tháng						
Ba tháng						
Một tháng						

Toutes les lettres et mandats sont à adresser au directeur du Trung Bắc Tân Văn 36, Rue du Coton Hanoi

Fondateur : P. H. SCHNEIDER
Directeur : NGUYỄN-VĂN-VĨNH
Rédacteur en chef : PHAM-HUY-LUC
Administrateur gérant : NGUYỄN-V-LUẬN

Adresse télégraphique : TRUNG-BẮC-TÂN-VĂN HANOI
Téléphone n° 180

ANNONCES
Décomptées à raison de 3 lignes au centimètre de hauteur, sur 0 m 065 de large.
Une seule insertion. . . . . 0$30 le c/m
Par contrat annuel
Par centimètre et par insertion. . . . . 0$12 le c/m
Réclame dans la 1re page. . . . 2$ la ligne
Annonces judiciaires et légales. 1$50 le c/m
On traite à forfait pour les contrats importants.

Công lợi với tư lợi

Chữ công với chữ tư, ai nghe cũng hiểu ngay rằng hai chữ ấy nghĩa phản trái nhau, không cần phải bàn đến nữa. Nhưng xét ra cho kỹ, thì hai chữ ấy lại có nghĩa quan hệ với nhau.

Công là nghĩa công cộng, phàm việc chính-trị trong một nước, thì gọi là việc công, nghĩa là việc chung cả trong một nước. Ngoài những việc chính-trị trong nước, lại có những việc chung tiền góp vốn để làm một nghề-nghiệp gì, thì công việc ấy cũng gọi là việc công, nghĩa là việc chung của nhiều người.

Người Âu-tây mấy mươi mấy năm nay, mắt được trông thấy, tai được nghe thấy cách làm ăn, cuộc buôn bán của người Âu tây, biết rằng cái tài lực và cái tiền của của một người, thì không được bao nhiêu, mà kinh doanh việc gì, cũng khó mong phát đạt được, vì thế mà cái việc hợp cổ doanh sinh đã thịnh hành ở trong xã hội, mà công-ty sáng lập cũng đã nhiều; đó cũng là một việc đáng mừng về đường chấn hưng thực-nghiệp ở nước mình. Mà tiếc thay! công-ty sáng lập ra thì nhiều, mà duy trì được vững bền thì ít, tuy gây nên những việc hư hỏng ấy, không tại một người, không phải vì một việc, mà nguyên-nhân thì cốt tại người mình không hiểu thấu chữ công-lợi và chữ tư-lợi, mới thành ra cái kết quả xấu ấy.

Người ta sinh ở trên đời, ai cũng sẵn có cái tính thương thân mình, yêu thân mình, muốn làm lợi cho mình để cầu phúc yên vui sung sướng; đó là thường tình người ta ai cũng như ai, đời nào nước nào cũng thế: nhưng đã họp vốn doanh sinh, thì mối lợi riêng của một người, lại phải thuộc về mối lợi chung của công chúng. Những người có chân công-ty, muốn cầu lợi cho thân mình, thì trước phải làm lợi chung cho công chúng, không những là không dám vì lợi riêng một mình mà làm thiệt hại đến công-ty, mà lại lo phụ-trì cho công-ty, bù đỡ cho công-ty, công-ty có duy-trì được vững bền, thì mỗi lợi chung mới có ngày phát-đạt, mối lợi chung đã phát-đạt, thì ở trong ấy tức là có một phần lợi riêng mình, thế thì làm lợi cho công chúng, chẳng phải là làm lợi cho mình là gì? làm hại cho công chúng, chẳng phải là làm hại cho mình là gì? tiếng gọi là công lợi, mà thực hàm có nghĩa tư-lợi ở trong.

Người mình chắc cũng có người nghĩ rằng của công-ty là của chung, mình chỉ dự có một phần lợi hại, sao bằng nhân dịp mà cầu lấy lợi riêng cho mình; vì thế mới dụng tài vật, dụng trí riêng, thiên phương bách kế, để bớt đầu bớt đuôi, mong cho túi tham mau đầy, còn sống chết mặc bay cả. Trong một công-ty mà phải một người có bụng tham tư-lợi như thế, thì nước chảy lâu cũng mòn đá, dây cưa mãi cũng gãy cây, tuy những người kia hết sức kinh doanh, mà sanh-trí cũng không nổi; phương chi lại người này lo xẻo xén đường này, người kia lo kiếm chác lương kia, thì công ty làm ăn có sinh sôi nảy nở đến đâu, mà một mảnh thịt chịu sao nổi trăm dao xâu xé; vì thế công-ty của người mình phần hoài cứ thường thấy luôn, mà người mình vẫn mang tiếng là ít bề thành tín. Những người như thế, có phải đã làm mất một mối làm ăn, mà lại để tiếng xấu ở trong xã-hội, vì ham lợi nhỏ mà quên lợi nhớn, chỉ thấy cái lợi trước mắt mà không thấy cái lợi lâu dài, trước hại đến lợi công mà sau hại đến lợi riêng mình đó.

Ai cũng biết rằng ở các nước Âu Mỹ bây giờ, thế lực công-ty rất là mạnh, trăm nghề nghìn nghiệp, đều nhờ đó mà mở mang. việc nhớn công to, cũng nhờ đó mà chấn khởi, thương-nghiệp càng ngày càng khuếch trương, công nghệ càng ngày càng thịnh lợi, cơ hồ chiếm hết cái địa-vị chủ-nhân ở trong cõng giới và thương-giới buổi thế kỷ hai mươi này. Nhưng không biết rằng người Âu Mỹ chiếm được địa-vị ấy là cốt nhờ ở công đức của người, phàm người có chân trong công-ty, ai cũng biết tôn trọng mối công lợi; cùng lòng hiệp sức, chăm chăm lo liệt trách nhiệm của mình, tin cậy nhau, dìu dắt nhau; ai ai cũng lo làm lợi cho công-ty, thì công-ty mới phát đạt, ai ai cũng lo trừ hại cho công-ty, thì công-ty mới vững bền, công-nghệ thương-nghiệp của người Âu Mỹ được bành trướng đến như thế, tuy là nhờ có học thức, có tri xảo, có tài kinh doanh, có tri kiến nhẫn, nhưng nhờ có lẽ hợp cổ mà góp được tư bản to, mà công-ty giữ được lâu dài, thì cốt yếu là nhờ người trong công-ty biết trọng công lợi. Sách chữ nho có câu: « Quảng tụ thiện vũ, đa tiền thiện cổ », nghĩa là tay áo rộng thì dễ múa; nhiều tiền thì dễ buôn; câu ấy thật là dùng với sự hợp cổ doanh sinh đời nay đó.

Than ôi! đương buổi thực nghiệp cạnh tranh kịch liệt này, người Âu Mỹ nhờ hợp sức mà mạnh, góp vốn mà giàu, những cơ quan hành động của người ta, như gương treo trước mắt, như mõ đánh bên tai, người mình nên giật mình tỉnh dậy, lấy con mắt tinh mà suy xét việc đời, lấy lòng công ích mà mưu đường sinh lợi, phàm trăm điều tư-tưởng, trăm việc hành-vi, đều nghĩ đến công lợi trước mà tư lợi sau. Sách Luận-ngữ có câu: « Kiến tiểu lợi tắc đại sự bất thành », nghĩa là chỉ ham lợi nhỏ thì việc nhớn không thành, ước người mình ai cũng nhớ lấy câu ấy, thì tự khắc tìm thấy ở trong lấy một vị thuốc đối bệnh với cái tật tư tư lợi của mình.

Người mình đã sẵn tính thông-minh, sẵn tài hoạt-bát, một mai hiểu thấu được nghĩa chữ công lợi, mà bỏ hẳn được thói tư lợi, thì thực-nghiệp nước nhà chắc cũng có khi theo đuổi kịp người, mà không ở lâu trong địa-vị liệt-bại vậy.

H. T. B.

Âu-châu điện-tín

VÔ-TUYẾN-ĐIỆN

Bordeaux, ngày 11 Février 1924

Việc nước Đức

Việc bảo-cử nghị viện định vào ngày 15 Juin. M. Marx có nói nền tài-chính và nền kinh-tế trong hạt sông Rhur có được tư-trị, thì mới chỉnh đốn được sổ chu-tàn và nền tiền-tệ. Đông-minh phải cho triển hoãn trái-khoản hai ba năm mới được.

Chính-phủ có lại cảo nói rằng chính-phủ Đức đồng lao công tác với hội-giám-định đã gây nên nhiều thiện-quả.

Việc nước Tchécoslovaquie

Tin Prague. — M. Kerenski đã tới nơi. Ông diễn thuyết về cái chính-trị nước Nga. Ngày hôm nay ở khắp các nơi đều làm lễ viếng quan nguyên thống-lĩnh Wilson.

Việc nước Bỉ

M. Theunis có nói chỉ có những việc đầu gia sản-vật để chi vào bồi-khoản mới có thể cho người Đức dự đầu mà thôi.

Việc nước Hy-lạp

M. Kafandéris đáp lại mọi khoản của nước Bảo có nói những dân vì phản đối chính-phủ, phải dị dì nơi khác, mà nay lại được về chỗ cũ đều được phu cấp cả.

Hễ nước Bảo bắt lòng cho nước Hy-lạp, thì cuộc giao-tế của hai nước lại lập ngay lại như thường. Việc nước Bảo muốn có cửa ra bể Egée, nước Hy-lạp cũng sẵn lòng tán trợ, song không thể ra ngoài cái giới-hạn hòa-nghị Neuilly được.

MƯỜI BẢY TRIỆU QUAN VỀ AI?

Vài tháng nay một người chủ mỏ ở nước Brésil tên là Fernando José tạ thế, có làm chúc thư để lại 200.000 livres sterling (độ 17 triệu quan) nói rằng sau khi ông mất đứa cháu nào sinh ra trước tiên, thì số tiền để lại cho cả đứa cháu ấy, vì ông ta chỉ có một người con gái, mà khi ông ta mất thì người con gái mới có mang, chứ trước chưa đẻ lần nào cả.

Nhưng hai tháng sau khi ông ta mất, hai vợ chồng người con gái có việc bất bình lại bỏ nhau mỗi người đi một nơi. Hai vợ chồng trong khi chia rẽ nhau có định rằng hễ vợ sinh ra con trai, thì người chồng trông nom đứa bé ấy, mà hễ sinh ra con gái thì đứa trẻ về quyền người vợ trông nom.

Từ khi ấy hai vợ chồng mỗi người ở một nơi, nhưng người chồng vẫn khẩn giới cho vợ đẻ con trai, mà người vợ thì vẫn cầu bụt cho mình đẻ con gái, vì hai bên bên nào cũng muốn được quyền giữ con, và nhất-là cái quyền giữ 200.000 livres sterling vậy.

Mới đây người vợ thai nghén đã kỳ, lại sinh ra một đứa con trai và một đứa con gái. Giả thử không có cái gia tài 200.000 livres sterling kia, vợ nuôi một đứa, chồng nuôi một đứa, thì câu chuyện cũng đỡ êm. Nhưng trong chúc thư, lại nói rõ cái gia tài ấy, để cả cho đứa cháu sinh ra trước nhất, vậy trong hai đứa trẻ ấy đứa nào sinh trước đứa nào sinh sau. Chính hai bà đỡ đứa hai đứa bé ấy cũng không hợp ý nhau, hà thì cãi đứa con trai đẻ trước, bà thì cãi đứa con gái đẻ trước, chẳng bà nào chịu bà nào. Vì việc rắc rối như thế, nên việc đã phải đem đến tòa án, chẳng rõ quan tòa xử xét ra làm sao.

MỘT VIỆC ĐÁNG NGẠI CHO BỌN THIẾU-NỮ NƯỚC ANH

Cứ như một bức tổng kê của bộ Trợ-cấp nước Anh, thì số con gái nước Anh hiện nay thặng hơn số con trai độ một triệu. Như vậy giả sử bao nhiêu con trai sau này đều lấy vợ cả, thì cũng còn vô số con gái không chồng, không những thế, lại theo như một biểu tổng kê khác thì trong vòng 15 năm nay, ở nước Anh hình như hàng dân bà góa lại để lấy chồng hơn hàng gái tân. Đó cũng lại là một điều đáng ngại cho bọn thiếu-nữ nước Anh lắm nhỉ!

Cuộc điều-tra về việc làm tự-điển Việt-Nam

Những câu ca rao

(Tiếp theo)

Chưa từng dọ hỏi còn ham,
Từng rồi như áo phủ trùm mưa phai.

Có chồng như ngựa có cương,
Chưa cay chưa chịu, vui thường cũng nhờ

Mẹ già ở chốn liêu tranh.
Sớm thăm tối viếng cho đành dạ con.

Chọc chi những gái có chồng,
Cơm chan nước lạnh mặn nồng vào đâu.

Dập dìu gió nữ mưa ngâu,
Nỗi thương chưa xiết đoạn sầu lại thêm.

Khó chưa từng thấy của,
Mặt chẳng-vẫn chó sửa thâu đêm.

Thân em như cây khế trên rừng,
Chua không ai biết, ngọt đừng ai hay.

Ra đàng thấy nhánh hoa rơi,
Hai tay nâng lấy cũ người mới ta.

Ra đàng thấy nhánh hoa rơi,
Hai chân đạp nát, chẳng chơi hoa thừa.

Đố ai quét sạch lá rừng,
Để ta khuyên gió, gió đừng rung cây.

Đố ai biết nỗi mấy cây?
Biết sông mấy khúc, biết mây mấy từng?

Trồng hướng bể là che hướng,
Thương anh bao quản dặm đường xa xuôi.

Trăng kia chớ ỷ trăng tròn,
Đến khi mây phủ phải lòn theo mây.

Tuy là phấn chửa đẹp gương,
Một ngày cũng ngãi cang thường với nhau.

Ba năm nghĩa đó đây chờ,
Nghĩa đây đó dứt bao giờ không hay?

Hai ta thương chắc đã đành,
Sợ e chỉ rối tơ mành khó xe.

Thân em khác thể chuông vàng,
Chưng lên bàn án một ngàn quân canh.

Hàu giàu phụ khó ai khen,
Khác chi con chấu chấu thấy sáng bò lạ đèn nhảy vô.

Đèn lồng khi xách khi treo,
Vợ chồng khi thảm khi nghèo có nhau

Chim quyên xuống đất ăn trùn,
Anh-hùng lỡ vận lên rừng đốt than.

Mẹ ơi con mẹ hư rồi,
Mẹ còn trang điểm phấn dồi mà chi.

Em năm buồng gối chứa oan,
Anh đi bảy phủ hồng hoàn vẫn còn.

Em thương cha mẹ không thương,
Nước kia muốn chảy sợ mương không đào.

Núi cao chi lắm mới ơi,
Nói che mặt trời không thấy người thương.

Qư ng-ngãi Ba-khê
Đ ăn-khắc-Huỳnh

Tự do diễn đàn

Mấy nhời bàn về cái tệ hối-lộ của người mình

Kỳ báo ngày 4 décembre 1923 mới rồi, về mục xã-thuyết có đăng một bài nói về cái thói hối lộ ở xứ mình. Cái vấn-đề ấy cũng nhiều người thích giả đã bàn đến, song xét ra thật không có công hiệu gì. Tôi thiết tưởng cái vấn đề quan trọng ấy, ta nên lưu tâm đến trước là để cho người mình ra khỏi cái vòng hà hiếp ăn tiền của những người có chức trách, sau là để cho những người có chức trách bỏ cái tệ ấy đi. Những người có chức trách không phải chỉ là hạng quan trường mà thôi, quan huyện có chức trách quan huyện, tổng lý có chức trách tổng lý, thôn phán có chức thôn phán, mà đến thừa-phái lính lệ cũng đều có chức trách cả.

Ôi! hai chữ hối lộ mới tuồng nghe ra thì thường lắm. Mà cắt nghĩa mình bạch ra thì thật là xấu-xa đê-mạt. Ăn « hối lộ » ăn của tối còn xấu xa gì bằng nữa.

Trước hết ta hãy nói về cái tệ hối-lộ của quan trường. Một người dân có việc gì phải đến cửa quan, hoặc kiện tụng hay khai báo, hoặc xin mồ con trâu thịt con bò, chưa bết được hay thua, quan cho hay không cho, trước hết cũng phải một vài bao chè hay vài đồng bạc trắng đến lạy quan, gọi là lễ yết kiến, hay trình diện. Thế để tỏ cái lòng mình kính-trọng quan, và cho để xong việc của mình. Nhưng nói cho để việc mình thì phải hơn, vì kính trọng quan không kính trọng là ở lòng dân, chứ có phải tại hai cái bao chè hay mấy đồng bạc trắng đâu. Nhưng lễ thế đã xong đâu. Quan rồi còn đến nha thuộc nữa, vì quan ưng rồi còn phải đắm miệng cho nha thuộc thì công việc mới được hoàn toàn: Đây là nói việc nho nhỏ, còn như hai bên kiện nhau thì tiền còn vào của quan không biết bao nhiêu lần, rồi được kiện hay thua kiện mới biết. Ta không lạ gì cái tính hiếu thắng của người mình về việc kiện tụng, dù mất mấy nghìn mà được thừa ruộng vài sào cũng mất, dù mất mấy trăm mà được kiện cũng mất. Hai bên kiện nhau, bên này lễ quan một trăm, bên kia kẻm quan trăm rưỡi, bên nay thấy bên kia khẩu quan trăm rưỡi, lại lo thêm trăm nữa là hai trăm: rồi cạnh tranh nhau mãi, tiền vào tới quan, mấy cũng đầy. Cạnh tranh nhau như thế rồi, bên nào không theo đuổi được là bên ấy thua. Thế mới biết câu phương ngôn nói: « Nên bạc đầm toạc tờ giấy » không phải là nói vu vậy.

Ta đã nói rằng cạnh-tranh nhau rồi bên nào không theo đuổi được là bên ấy thua. Nhưng thua bay không thua cũng đã khuynh gia bại sản, có người đến nỗi phải bán cửa bán nhà, cầm ruộng cầm nương, rồi khi hết của là gia-đình tan nát, cha lìa con đi làm thuê, gánh mướn, vợ xa chồng đi thu hương cầu thực, có khi cũng giả tắc biến, sinh ra trộm cắp. Ôi! mấy người tham-quan nhũng lại người trong công-đường, cửa cao nhà rộng, để thu tiền bồi bổ nước mắt của lũ lê-dân, có thấu cái cảnh khổ sở ấy không? Có thương thông thấy trời nắng tháng năm, mưa dầm tháng tám, những kẻ nông-phu, ông già sáu mươi, trẻ con lên mười, cắm cụm cùi cụi, cày bừa cấy hái ở giữa cánh đồng không? Hay chỉ biết là dân chi phụ mẫu, lấy bổn-cũ bọc nhi can-lộc làm đầu mà thôi.

Xem ra thì câu chuyện « huyện này giàu, phủ kia dân bướng » là câu chuyện hàng ngày của mấy quan phủ huyện không có lương-tâm đối với chức vụ. Câu bình-phẩm « ông huyện này hay ăn tiền và khó tính, ông phủ kia dễ, đưa bao nhiêu cũng nhận » là câu bình phẩm thường ở chốn thôn-quê vậy. Thế thì nhà-nước có đặt lệ rằng hễ dân kêu việc gì thì phải lễ lạt quan bay không?... mà quan thì có quyền nhận lễ lạt của dân hay không?....

Còn như nha thuộc, cũng lính lệ đối với dân lại tệ nữa. Khi có việc quan phải đến các làng, thì nào hạch lạc ăn uống rượu chè, đến khi đi, lại tiền tiễn chân ít nhiều. Dột trên nóc giột xuống, quan còn biết ăn tiền huống chi là dây-tớ quan.

Bây giờ ta lại nói cái tệ hối lộ của tổng lý. Thường thường những người tổng lý ở trong làng kiếm chuyện để nói đối lũ dân em ngu dại. Nay vẽ việc điền thổ, mai vẽ việc ngôi thứ, cần phải ngăn ấy ngăn nọ lên quan thì mới xong. Xin một cái đầu, lấy một chữ ký cũng phải chè là cho thầy tổng, thầy lý. Trừ những cách kiếm ăn ấy, còn nhiều cách kiếm ăn khác nữa. Bởi vậy nên ra làm chánh-tổng, lý-trưởng mất hàng nghìn cũng lo cho được bàn. Vừa được danh giá là đàn anh trong tổng, trong làng mà mấy năm lại kéo lại được vốn.

Về phần những ông thông ông phán thì gian hoặc cũng có một đôi ông còn giữ cái thói ăn hối lộ. Dân có kêu việc gì, các ông vẽ hươu vẽ vượn, đến đồng tiền thì mới xong. Cái việc nhỏ bằng cái mảy, các ông nại ra bằng cái đình. Người nhà quê hễ thấy nói đến quan thầy thì sợ, nên gặp phải ông nào như thế, thì ông bảo thế nào cũng phải nghe. Đưa cái Jơn vào quan Sứ, muốn chóng việc phải chè là cho các ông, vì các ông bao răng việc gì cũng đến tay các ông trước, rồi các ông mới bẩm lên quan trên. Người nhà quê không nhẽ ăn chực nằm chờ ở tỉnh mãi mà bỏ việc nhà, nên phải lễ lạt cho xong việc mà về.

Ta xem như vậy thì ở xứ mình có một tệ chức trách gì là có thể ăn hối lộ được. Người trên ăn hối lộ của người dưới, người dưới lại ăn hối lộ của người dưới nữa, chẳng qua chỉ khổ mấy cô dân, tay mình làm cho hàm kẻ khác nhai.

Cái căn nguyên hối lộ ấy ở đâu ra? Ta chắc hẳn bởi tại cái ảnh-hưởng của cái chánh sách người Tàu ngày xưa sang cai-trị nước ta. Xem như trong sử-ký thì đủ biết rằng người Tàu ngày xưa cai-trị nước mình phần nhiều là hà hiếp ăn tiền. Bởi vậy đến khi người Tàu cho ta làm quan, và đến khi người Tàu không cai-trị ta nữa mà ta tự trị lấy, thì cái lòng tham của ta lại bảo ta theo cái chánh-sách ấy, rồi đời này đến đời nọ, thế-kỷ này kế thế-kỷ khác, thành ra cái rớp khó lòng ma tẩy đi được. Và lại ngày xưa ta chuộng cái trật-tự trong xã-hội quá thể, nếu một người đã có cái quyền gì trong tay, thì tỉ người dám cưỡng lại. Dân sợ luật vua phép quan quá mà quên cả cái quyền của mình đi.

Ấy ngày xưa làm quan quyền thế như thế, để kiếm tiền như thế, nên ta hãm mộ về đường quan trường. Nên đã có câu rằng: một người làm quan cả họ được nhờ.

Vậy ta phải nên tìm phương kế gì để trừ tiệt cái tệ hối lộ ấy đi. Nên cải lương cho dân biết cái quyền của mình, và nên nghiêm trách những ông quan tham nhũng, mà hậu thưởng cho các bực thanh-liêm. Người cai-trị dân đã thanh liêm thì lấy sự ăn tiền làm hổ thẹn, rồi công bằng làm đầu; mà dân đã biết cái quyền mình thì tất nhiên cho sự lễ tiền người cai-trị mình là dại. Khi quan thanh liêm thì nha-lại quan cũng không dám quấy, nhiễu dân nữa, rồi tổng-lý cũng phải bỏ cái tệ cúc lá ấy đi,

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

Mà dân đã biết cái quyền của mình thì quan không thanh-liêm cũng không được. Cái phương kế ấy xin để phần các nhà có trách-nhiệm giải quyết cho. Đây ta chỉ mong rằng vài dòng này có một đôi chút ảnh-hưởng, và xin những người xưa nay có thói ăn tiền nên ngoảnh lại trông tình dân khốn khổ ở chốn thôn-quê.

H. Đ. T.

Tin sau cùng

Mưa tuyết

Tin Chicago. – Mưa tuyết dữ dội. Mười hai người chết. Số tổn hại tới bảy triệu.

Một câu nói của ông Lloyd George

Tin Londres — Dư-luận ở nước Anh rất là náo động về việc ông Lloyd George đã cho hai ông Wilson và Clémenceau ký giao ước bí mật với nhau cho phép nước Pháp trú-binh trong hạt sông Rhur mười lăm năm.

Tin Paris. – Ông Clemenceau nói rằng ông không có ký giao ước bí-mật nào với ông Wilson.

Cuộc thi thơ

Của Ngô-tri-Quyên nữ-sĩ

MDCCXXI

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Chốt vót cung tường miếu ở trong.
Lẫn nọ mỗ mang nền thánh giáo,
Bia này ghi tạc nếp nho-phong.
Gió xuân tươi tắn màu hoa cỏ.
Mưa hóa thâm nhuần vẻ núi sông.
Quốc-túy giữ còn ơn thánh đế,
Tiếng vàng gọi tỉnh châu Thần-nông

Trương-thị-Huệ
Quảng-hóa, Thanh-hóa

MDCCXXII

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Kiếp Lý triều xây đã mấy đông.
Lễ bốn nghìn thu non nước vững.
Hương hai bốn triện phụng thờ chung.
Gió mưa chàng nhạt màu Khuê Bích
Bia bằng còn in chốn Nhị Nùng.
Âu Á phong-trào la-lảng đó.
Sông Thù ai có nhớ nguồn không ?

MDCCXXIII

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Miếu mạo còn nguyên với núi sông.
Gây mối cương-thường cơ nghiệp Lý,
Rạng nền văn-hiến nước non Hồng.
Mây Nùng tràng Nhị hương càng ngát,
Gió Á mưa Âu tiếng vẫn nồng
Dâu bể bao mòn bia sắt đá,
Cung tường phù-mỹ vững khôn rung

MDCCXXIV

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Miếu mạo tôn-nghiêm chốn Nhị Nùng
Gây dựng cương-thường nền họ Lý.
Mở mang danh giáo giống vua Hồng.
Trăng soi bốn bể nguồn Đông rộng.
Mưa hóa năm châu nước Tử trong.
Muôn thuở Tổ-vương nền đạo đức
Hà-thành dấu cũ vẫn như phong.

MDCCXXV

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Văn-miếu đôi vua Lý Thánh-tông.
Thủ Tử đàn vang trời dất khắp,
Xuân Thu hương lửa nước non chung
Danh hiền buổi trước còn ghi tạc,
Khoa bảng ngày nay biết có không ?
Bóng hạnh tường hoa nền nước cũ,
Nhị Nùng một giải vững non sông.

Phùng-đắc-Chúc
Làng Dương-xá, Bắc-ninh

MDCCXXVI

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Hiền thánh còn ghi có miếu cung.
Nùng Nhị mở mang nơi lễ tự,
Khổng Chu tô đắp tượng tôn sùng.
Ấy nền đạo-thống bền muôn kiếp,
Mà hội nho-phong đốc một lòng.
Đại-Việt văn-minh từ thuở Lý,
Trải Trần, Lê, Nguyễn miếu còn [chung.

MDCCXXVII

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Vua Lý xưa kia đốc một lòng.
Non nước Nhị Nùng tôn đạo đức,
Cung tường Khổng Mạnh rõ hình [dung.
Lối đường khoa-giáp nhà Nam-Việt,
Nền nếp thi-thư giống Lạc-Hùng.
Cửa thánh ta đây là cửa rộng.
Năm châu ai biết chẳng nhìn trông.

MDCCXXVIII

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Văn-miếu trông lên biết mấy trùng.
Cung quán tâm thành vua Đại-Việt,
Lửa hương mùi đạo thánh Sơn-Đông.
Ngọn triều gió dợn nguồn Âu Mỹ,
Nền học trăng soi cõi Nhị Nùng.
Khắp mặt nhờ khoa trong nước cả,
Văn-minh chắc vượt cửa này không ?

Ân-mai-Khôi, Vân-đình

MDCCXXIX

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Miếu đựng bên thành đã mấy đông.
Tô tượng thánh hiền lòng rất kính,
Kẻ triều Lê Lý dấu còn phong.
Thu-hương nức tự miền Thù Tử,
Đạo-vị lan ra cõi Nhị Nùng.
Mệnh mạch nước nhà âu ở đó,
Tôn sùng ai chẳng một lòng chung.

MDCCXXX

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Thánh miếu xây nên ngất giữa vùng.
Vài đợt trước theo nền nếp cũ,
Mấy thu nay vẫn khói hương xông.
Nguồn Thù hà dấu riêng sông Nhị,
Lĩnh Thái sao chung một núi Nùng.
Nhân-nhỏ lăng nhe đâu đấy tá,
Nữ-lưu còn biết hướng ai không ?

Nguyễn-đình-Thông
Làng Hoàng-xá, Sơn-tây

MDCCXXXI

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Văn-miếu lên từ Lý ngự rồng.
Vững vẳng cỏ-thành trường vẫn vững.
Xa xa tiền thánh đạo thường trông.
Ngũ kinh sáng đối cùng sao Chẩn,
Tứ tử dài xem với núi Nùng.
Hồng phấn còn đem lòng kỷ-niệm,
Trời Nam hỏ để có ai không ?

Đào-xuân-Viên
Làng Hoàng-xá trại, Sơn-tây

VIỆC HANOI

Thời tiết

7 giờ 20 độ
15 giờ 20 độ

Lịch ngày mai

Dương lịch

Thứ tư, 13 Février 1924
s Grégoire

Âm lịch

Mồng 9 tháng giêng năm Giáp-tí
Ngũ Nhâm tuất
Thanh Thủy, Sao nam Trực Thành
Kỵ: Quyết thủy, Ngũ khố-p. m. khai thị. Tác chủng nội tế tự, Mộ Ất. Nhập-trạch, Hội cưới, Giá-thú, Xuất-hành, Cầu-tự, Thượng-liêu, An-táng, Khởi-công, Tu-tạo, Đóng thổ, Giải-trừ, Hỏi chữa vào Bất-thích. Làng Thành-yên-Tuyên

Giá bạc. – Kể từ ngày 12 Février 1924, giá bạc ở kho Nhà-nước định là 11 f. 10.

Tin tàu – Tàu *Orénoque* mang thư sang Pháp, đến sáng sớm ngày thứ ba 19 février thì ở Haiphong sẽ chạy đi Tourane, Qui-nhơn, Ba-ngòi và Saigon.

Các thư-từ ở Hanoi sẽ mang xuống Haiphong chuyển xe-hỏa 2-0 giờ 7 phút tối 18 février.

Các thủy phi-cơ ở Ai-lao về. – Chiếc thủy phi-cơ Lambert có quan Thanh-tra Norès Kiểm-sát tài-chính ở Vientiane khởi hành sáng hôm qua lúc 8 giờ 45 thì 11 giờ 45 đã tới Bến-thủy. Buổi chiều lại về ngay Hanoi, đến 5 giờ thì tới nơi. Hỏi vậy mà hôm qua, quan Norès đã đến dự cuộc diễn-thuyết của hội Địa-dư.

Chiếc máy thứ hai do viên quản Brouillet cầm lái thì cũng tới Vinh ngày hôm qua, còn chiếc thứ ba do viên quản Haoreau cầm lái thì vì cái máy tự-động nóng quá mà phải hạ xuống sông ở Paksane. Hai chiếc ấy đội nhật ngày hôm nay cũng về Hà-nội cả.

Lệ gửi nhật-trình không phải gián tem. — Bản-quán có tiếp được thư của mấy nhà mua báo dõng-niên hỏi sao lâu nay báo gửi sở Bưu-chính chuyển đi, lại không gián tem và có ý ngại phải trả tiền phạt như lệ gửi thư không gián tem vậy. Bản-quán xin phúc đáp để các ngài rõ rằng ở các thành-phố lớn như Hanoi, Haiphong, sở Bưu-chính có nhận chuyển các nhật-trình không phải gián tem theo như lệ ở bên Pháp, các nhà báo chỉ việc gửi các giấy cuốn báo đến sở Bưu-chính đóng dấu và thu tiền cũng như là có gián tem vậy.

Điều ấy tưởng rất tiện cho các nhà báo và cho cả sở Bưu-chính nữa

Lệ ấy khi mới thi-hành ở đây thì bản-quán đã dăng rồi, vậy nay xin nhắc lại các nhà mua báo dõng niên được rõ và xin các ngài cứ nhận báo như thường, không phải ngại gì về việc có gián tem hay không gián tem.

Cuộc diễn-thuyết của hội Địa-dư. — Tối hôm qua hồi quá 9 giờ hội Địa-dư đã mở cuộc diễn-thuyết tại nhà Nhảy-đầm, có quan Toàn-quyền Merlin đến chứng-kiến. M. Chemin-Dupontès là quản-lý công-ty xe-lửa Vân-nam, phó hội-trưởng hội Địa-dư có giới-thiệu diễn-giả là quan Lãnh-sự Bodard, đại-lý bộ Ngoại-giao tại Vân-nam cho cử tọa. M. Bodard nguyên trước đã ở miền Tứ-xuyên, lâu năm, cho nên việc Tứ-xuyên Tây-tạng am tường lắm và hai năm trước ngài đã được hội Địa-dư Paris ban cho phần thưởng Armand Rousseau và một tấm huy-chương bằng vàng hội.

Quan Bodard nói đến đâu lại chiếu những kinh ảnh mà ngài đã chụp được trong khi lữ hành tại hên Tây-tạng. Ngài nói rất kỹ càng về địa-dư, chính-trị, phong tục của xứ ấy, là xứ đàn bà có tục lấy nhiều chồng.

Phong-cảnh Tây-tạng nhiều nơi cũng đẹp, nhưng phần nhiều là những núi cao chót vót, nước chảy những dòng thoát ra biển cho nên thành làm cái biển hồ mênh mông. Khí hậu thì lạnh quá, đất lại xấu cho nên nghề canh-nông rất là kém cỏi.

Tiếc rằng quan Bodard đọc khi mau quá, có nhiều đoạn những người ngồi xa không nghe được.

Cuộc diễn-thuyết hôm qua thật là bổ ích cho những nhà khảo cứu về địa-dư cho nên cử tọa toàn là những bậc qui quan trong chính-giới học-giới và các qui phu-nhân nước đến gần bốn trăm người.

Các học-đường nghỉ lễ Mardi-Gras. — Nhân dịp ngày lễ Mardi-Gras, các học-đường đệ nhất cấp xứ Bắc kỳ được nghỉ ngày 4 mars 1924

Hội-đồng thương-mại. — Phòng Thương mại đã họp tối hôm qua, hồi 9 giờ. Hội-đồng ưng-thuận cho tăng thuế xuất cảng thóc, gạo theo như tờ trình của quan Thương chính tổng-trưởng.

Hội-đồng bàn rằng nên đặt ra một tiểu Hội-đồng riêng để kiểm soát lại cái sổ thuế xuất cảng, vì xét ra có mấy thứ hàng hóa nên đánh thuế mà hiệu nay vẫn được miễn.

Hội đồng đành thương thuyết với quan Toàn quyền về việc vận tải cho xứ Ai lao, vì các hàng hóa gửi bằng bưu-kiện (colis postaux) sang Ai-lao có hơi chậm mà rất là thiệt hại.

Hội-đồng lại xin quan Toàn-quyền cho kịp làm xong đường Vinh đi Thakhek (Ai-lao).

Về việc võ-tuyến-điện thì hội xin rằng cái giá tiền võ-tuyến-điện cho gửi kèm những tin gửi đường hải-tuyến nên gửi chậm (cable différé), và cái số tiền *franc* vàng thì ở bên này cũng cho tính theo như bên Pháp.

Các bưu-kiện gửi sang Pháp. Theo như lệ của sở Bưu-điện vận quốc tại Berne thì từ ngày 1er février trở đi, giá tiền các bưu-kiện (colis postaux) gửi sang Pháp hoặc gửi sang các nước khác mà phải đi qua nước Pháp thì phải tăng như sau này :

Những kiện nặng quá 1 kilogramme 25 centimes

Những kiện từ 1 đến 5 kilogrammes 50 centimes.

Những kiện từ 5 đến 10 kilogrammes 75 centimes.

Ngạch cai-trị, M. Saint Poulof, Gabriel, quan phó cai-trị hạng nhất tại Trung-kỳ nay đổi đi Ai-lao.

M. Le Guénédal, Marcel quan cai-trị hạng ba, luật khoa tiến sĩ, nay cử làm hội-viên dự khuyết tại tòa án Cai-trị tại Hanoi thay M. Lehé Banjamin là quan cai-trị hạng nhất hội-viên dự khuyết xin từ chức.

Cuộc xe đạp thi lấy giải vô địch ở Bắc-kỳ. – Sáng chủ-nhật vừa rồi Hội xe đạp đã mở cuộc thi lấy giải vô địch ở Bắc-kỳ, trong năm 1924, chạy 190 kilomètres lên Sơn-tây vừa đi vừa về. Trong số 42 người xin ứng thì thi tức chạy chỉ có 33 người đến dự mà thôi. Kết quả như sau này :

Monserrat, Marc (hai người cùng đi hết 3 giờ 7 phút) ; Le Stumph (3 giờ 9) ; Ettori (3 giờ 10) ; Bồng (3 giờ 11) ; Công (3 giờ 16) ; Cousin (3 giờ 20) ; Appéré (3 giờ 21).

Cứ theo như lệ thì cuộc thi mở được 3 ngày rồi, hội-đồng mới treo bằng những người được giải trên dưới. Vậy nay mai sẽ có bằng của hội-đồng yết công-nhận cuộc thi này.

Tiền phụ-cấp cách biệt gia-quyến. — Điều lệ về khoản tiền « cách biệt gia quyến » phụ cấp cho những lính thủy đi tòng quân ở ngoài địa-giới thuộc-địa Đông-dương theo như chỉ-dụ ngày 17 avril 1923 thì định như sau này :

« Đạo chỉ-dụ ngày 17 avril 1923 sửa đổi lại đạo ngày 11 juillet 1908, định lại các thể lệ phụ cấp tiền cách biệt gia-quyến cho những người lính thủy đi tòng quân ở ngoài xứ thuộc-địa Đông-pháp như sau này :

1° *Những người được hưởng tiền phụ-cấp ấy:*

Tiền ấy chỉ cấp cho người vợ cả và những con chưa đến 16 tuổi, không cứ con vợ nào.

Tiền ấy không phát cho người lính, mà phát cho gia-quyến ở nhà. Tuy gia tình người lính thế nào mặc lòng, tiền phụ cấp ấy cũng không bao giờ được phát đến hai lần.

Cứ theo thể lệ, thì tiền phụ cấp ấy giao cho người vợ cả, hoặc không có vợ cả, thì giao cho người đỡ đầu của các con.

Nếu người vợ cả đã ly-dị, hoặc lấy chồng lúc, hoặc là bỏ nhà chồng, hoặc là can án nhục hình, hoặc là phải ở tù từ 2 năm trở lên, thì không được lĩnh tiền phụ cấp ấy nữa.

Trong những trường hợp ấy, nếu không có con nhỏ chưa đến 15 tuổi, thì tiền phụ-cấp ấy sẽ tính giảm đi.

Khi người vợ cả chết rồi, hay là mất quyền không được lĩnh tiền phụ-cấp nữa, mà mụ có con nhỏ, thì tiền phụ cấp ấy sẽ phát cho người đỡ đầu của con.

Vậy các lính thủy lục khỏi-hành, phải khai người nào là vợ cả mình được lĩnh tiền phụ-cấp ấy và phải khai cả người đỡ đầu của con mình, để phòng khi người vợ cả không được lĩnh, thì người ấy lĩnh thay.

Vợ cưới trước khi khỏi-hành đi ra cũng được 3 tháng thì mới được lĩnh tiền phụ cấp ấy.

2° *Cách phát tiền phụ cấp*

Cái quyền được lĩnh tiền phụ cấp ấy thì do Hội-đồng quản-trị, (hoặc là quan coi việc ấy, công-nhận cho.

Cách thức phát tiền phụ cấp ấy cũng giống cách thức trả một phần lương của binh lính để lại cho gia-quyến, theo như tờ cáo thị 131 BM ngày 19 novembre 1921.

Cách hội-đồng quản-trị nọ nhận giấy khai của những người lính thủy, thì cứ mỗi tháng gửi cho quan Thủy quân đô-đốc ở Saigon một tờ biên tên họ và chỗ ở của gia quyến những người có quyền phép được lĩnh tiền phụ cấp. Tòa Thủy-quan sẽ làm ba bản rồi gửi cho các quan Công-sứ tỉnh những gia quyến người lính thủy ở một bản có biên tên họ và chỗ ở những người được hưởng tiền phụ cấp ấy và một cái *mandat* lĩnh bạc.

Các quan Công-sứ sẽ trông nom về việc phát tiền phụ cấp ấy và xét xem việc cải cấp có đúng lệ không.

RẠP CHỚP BÓNG PATHÉ

Chương-trình từ ngày thứ sáu 8 đến ngày thứ năm 14 Février 1924.

CHARLOT

Làm trò buồn cười

PATHÉ - REVUE

TRÒ XIẾC

10 hồi

Do Eddie Polo, là một tay
dai võ sĩ diễn

HỒI THỨ NHẤT

Một người đàn bà đi qua.

HỒI THỨ NHÌ

Chia làm 2 phần : một người quẫy rối.

Ngạch lục sự — Các viên chức có tên sau này thi đỗ theo như nghị-định ngày 6 Avril đều được bổ vào các tòa án đệ nhị cấp ở Bắc-kỳ.

Lục sự thượng hạng hạng ba niên bổng 154 $: M. Ng-đăng Quyền có bằng tốt nghiệp trường Cao-đẳng pháp-chính, tham tá thông ngôn hạng tư ngạch Tư-pháp niên bổng 1210 $.

M. Đỗ-quang-Giai, có bằng tốt nghiệp trường Cao-đẳng pháp-chính tham tá hạng tư ngạch các tòa sứ Bắc-kỳ niên bổng 1210 $.

Lục sự hạng nhất niên bổng 1320 $: MM. Nguyễn-văn-Uyên, có bằng tốt nghiệp trường Cao-đẳng pháp chính tham tá thông ngôn ngạch Tư-pháp niên bổng 1210 $.

Lê-văn-Lan, có bằng tốt nghiệp trường Cao-đẳng pháp chính tham tá hạng tư ngạch tòa sứ Bắc-kỳ niên bổng 1210 đồng.

Lý-văn-Huân có bằng tốt nghiệp trường Cao-đẳng pháp chính tham tá hạng tư ngạch địa-chính niên bổng 121 đồng.

Lục-sự hạng nhì niên-bổng 1144 $: MM. Ng-xuân-Vũ có bằng tốt-nghiệp các trường Luật cũ tại Hanoi và Saigon, thông-ngôn thượng hạng hạng ba ngạch Tư-pháp niên-bổng 1074 đồng.

Nguyễn-phu-Yên có bằng tốt nghiệp các trường Luật cũ tại Hanoi và Saigon, thông-ngôn hạng nhất ngạch Tư-pháp niên-bổng 918 đồng.

Vũ-ngọc-Liễn, giáo-học hạng nhất ở Bắc-kỳ niên-bổng 1074 đồng.

Lê-văn-Phúc có bằng tốt-nghiệp các trường Luật cũ tại Hanoi và Saigon, thông-ngôn hạng tư ngạch tòa án niên-bổng 840 đồng.

Di trường. — Trường Sơ-đẳng Thạch-khối, huyện Gia-lộc (Hải-dương), trước ở làng Thạch-khối, nay di sang làng Tang-hà.

Tòa Thượng-thẩm. — Sáng hôm nay tòa Thượng-thẩm xử những việc sau này :

Đánh chết hành-khách. – Dugénétay làm kiểm-soát xe-hỏa Công-ty Vân-nam. Lúc xe ở Lao-kay về Hanoi Dugénétay đi soát các hành khách, bắt được một người không có vé, đấm đá mãi, rồi giao cho những người sở xe lửa giam một chỗ, được một lúc thì người hành khách ấy chết.

Tòa án Trùng-trị Lao-kay xét xong, kết án phạt Dugénétay 100 quan tiền án treo về tội tự ý đánh người bị thương-mà thôi.

Quan Chưởng-lý thấy bên bị phải phạt nhẹ quá thì ngài có chống án, cho nên tòa Thượng-thẩm tăng tội lên 6 tháng tù và 1 0 quan, song cho tội tù được hưởng tội án treo vì có công-trạng về việc tòng chinh vừa rồi.

Ăn cắp sợi của xe-hỏa. — Nguyên có một toa xe-hỏa của công-ty Vân-nam nhận chở đồ ở địa phận ga Việt-trì có mất trộm 14 kiện sợi đáng giá 100 đồng. Quan sở tại cho đi do thám bắt được lũ Ng-v-Thái, hiện có chứa sợi ấu cắp ấy. Tòa án Trùng-trị Hanoi phạt tên Ng văn-Thái, Lại-thị-Đang, Lại-thị-Phú, Ng-văn-Hịch, Dương-v-Ly, Ng-thị-Hai và Chu-văn-Định mỗi tên 1 năm tù. Tòa Thượng-thẩm y án.

Giả mạo để việc khai sinh. — Phạm-đình-Bật có con và cháu là Phạm-ngọc-Trâu và Phạm-gia Chung xin làm lính khố đỏ, đến nhà Lại-trung-Hoa là trưởng phố hàng Nón đứt tiền xin phát cho hai tờ khai-sinh. Trưởng phố cho tìm mấy người quen là Phạm-gia-Hội, Ngô-v-Vi và Phạm-nguyên-Can kỷ tên làm chứng, rồi áp triện nhận thực. Sau ở tỉnh Bắc-ninh lại gửi về quan Bình hai bản của lý trưởng làng Phạm-đình-Bật khai nhận Phạm-ngọc-Trân và Phạm-gia Chung là đệ ở Bắc-ninh, vì thấy tòa án Trùng-trị phạt trưởng-phố và những người khai sinh giả mạo mỗi người 1 năm tù cùng ba người làm chứng mỗi người 6 tháng tù. Tòa Thượng-thẩm tha cho cả vì xét trước khi chưa có giấy khai sinh, nên không biết chính Phạm-ngọc-Trân và Phạm-gia-Chung đề ở Hanoi hay ở Bắc ninh.

Bán một cái xe ôtô **Ford**, hãy còn tốt lắm, giá định **800 $ 00**. Hỏi tại M. **O Baivy**, ở phố hàng Vôi, số 53, Hanoi.

Tòa án Đại-hình. — Trong vụ án đại-hình thu nhất năm nay tòa phải xét cả thảy chừng mười lăm việc. Trong những việc ấy thì có việc một quan Kiểm-lâm mao cưỡi, việc mấy đứa ăn-sát M. Commoy ở phố hàng Cá ngày năm ngoái. Còn thì phần nhiều là việc ăn cướp, việc làm giấy bạc giả. Vụ nay chừng mười ngày mới xong.

Ngạch học-chính. M. Ng-tự-Quán, trợ giáo phụ tá ở Tuyên, châu Lộc-bình (Lạng-sơn), được thăng trợ giáo tập sự.

M. Phạm-nguyên-Canh, trợ giáo phụ tá ở Do-nghĩa, phủ Lâm-thao (Phú-thọ), được thăng trợ giáo tập sự.

M. Ng-hòa-Huân, trợ giáo tập sự ở Văn-cư, huyện An dương (Kiến-an), được thăng trợ-giáo thực thụ hạng tám.

M. Bùi-duy-Dan, trợ giáo tập sự ở Dan-thương, huyện Hạ-hòa (Phú-thọ), được thăng trợ giáo thực thụ hạng tám.

MM. Ng-v-Đoan, Dương-khắc-Hoan, được bổ trợ giáo phụ tá. Lương mỗi tháng 15 p.

Danh dự hội-tinh của ngạch đề lao. — M. Đỗ-v-Diên thị dịch thượng hạng (surveillant) đề lao nay được thưởng danh dự hội-tinh của ngạch đề lao (médaille d'honneur de l'administration pénitentiaire). M. Diên kể từ ngày 9 février trở đi, mỗi năm sẽ được lĩnh một trăm *francs* về cái hội-tinh ấy.

BÁN HẠ GIÁ

Giá bán lẻ tại Hà-nội

Thuốc STIC « PARFAITES »
mỗi gói. 0p.08

Thuốc STIC « HAVANE »
mỗi gói. . . . . 0 . 10

Thuốc STIC « ANGLAISES »
(Thanh-hương) bọc vào hộp
bạn kim, mỗi hộp hai mươi điếu. . . . . . 0 . 20

Danh dự hội-tinh. — Các viên chức có tên sau này được thưởng danh dự hội-tinh :

Bội-tinh bạc hạng nhất :

MM. Ng-văn-Nội, bếp khố xanh ; Châu-văn-Mậu, lại mục Quế-sơn (Quảng nam) ; Lê-viết-Diện, cẩm binh chánh đội Quảng-nam ; Trần-Chung, lệ mục Duy-xuyên ; Ng-kim-Đỉnh, lại mục Yên-định (Thanh-hóa) ; Phạm-xuân-Cảnh, lại mục Quảng-xương (Thanh-hóa) ; Ng-hữu-Chuẩn, chánh đội lính cơ (Thanh-hóa) ; Ng-văn-Tiếu, lâm công nhà khách-sạn Vinh ; Hoàng-huy-Tường, bồi ngựa tòa Sứ Thanh-hóa ; Ng-v-Chi tức Ng-đăng-v-Quý làm công ở tòa Sứ Thanh-hóa ; Đoàn-v-Minh, nấu bếp trại binh Huế ; Mith, dầu bếp, Huế ; Ngôn, làm bánh cho sở Binh Huế ; Khoa Di, làm ở sở Quản-nhu Huế ; Ng-Dậu, coi nghĩa-địa ở Phủ-cam (Thừa-thiên) ; Đặng-v-Biền, làm công với M. Garnier đại-lý Đa-lạt ; Phan-văn-Diêu, chauffeur xe ô-tô cho sở Mật-thám Huế ; Lê-Trịnh, lý-trưởng Mỹ-khê tân (Quảng-nam) ; Đào-xuân-Tiến, Hội họa tại Ai-lao ; Ng-v-Hải, chauffeur ô-tô tại Ai-lao ; Hoàng-Soạn, thầu khoán tại Vientiane ; Phùng a-Nhị, đội khố xanh tại Kouangtchéou-wan ; Trần-v-Đệ, giáo học Bắc-kỳ ; Phạm-đình-Lai, xếp kíp xe lửa ; Ng-v-Đỗ, làm xe lửa Trung kỳ ; Lương-hữu-Chất, hội họa Lục-lộ ; Võ-văn-Nhật, làm tại sở xe lửa Nam-kỳ ; Ng-v-Tiến, thanh-tra Thương-chính ; Trần-tông-Sung, Ng-khắc-Hòa, Ng-v-Vân, Ng-v-Hon, Vũ-đình-Tường, Ng-ngọc-Chau, Ng-v-Tiến, Koun, Trần-v-Sanh, Trần-văn Muông, Hồ-văn-Lợi, Trần-quang-Chau, Ng-v-Khoé, Ng-v-Phương, thư-ký Thương-chính ; Lê-văn-Sửu, thợ Thương-chính ; Ng-v-Giậu, Ng-v-Chon, Mai-ngọc-Xuân, Lê-như Phương, Phạm-v-Hy, Võ-v-Trí, Nguyễn-v-Sanh, Huỳnh-văn-Gương, Nguyễn văn-Hon, Phạm-v-Thế, Thổn, Ng văn-Thương, Lê-văn-Huy, Ng-v-Sở, Trịnh-văn Hanh, Ngô-v-Quon, Ng-v-Ngu, Trần-ngọc-Thu, Trần-văn-Phước, Ng-văn-Bon, Lê-văn-Việt, Trương-đục-Chinh, Ng lục-Dong, Ta-văn Cai, Phạm-văn-Tung, Tô-đình-Vui, Ng-văn-Ty, Lâm-ngang Ky, Cao-văn-Vi, Vũ-xuân-Lục, Hồ-Tsiou-Chương, Đào-văn-Duyên, Phạm-văn-Gian, Trần-văn-Ai, Ng-văn-Giáp, thợ Thương-chính ; Đỗ-trạch-Doanh, thư-ký Điện-báo Haiphong ; Lê-đình-Côn, Secrétaire Điện-báo Hòa-bình ; Cần-văn-Inh, làm tại sở Điện-báo ; Lê-văn-Long, Planton sở Kiểm-sát Tài-chính ; Trần-quang-Trạch, thư-ký kho-bạc ; Phan-văn-Hy, thư-ký sở Kinh-lế ; Phan-văn-Huy, Planton sở Họa-đồ Hanoi ; Mai-văn-Giai, thợ-ngòi sở Pháo-thủ ; Nguyễn-văn-Tinh, thợ rèn ; Hoàng-Dinh thợ ngòi sở Pháo thủ ; Hoàng-văn-Vân, coi kho trại Pháo-thủ ; Nguyễn-văn-Năm, thợ sắt ; Bùi-văn-Tô, coi chuồng ngựa phủ Toàn-quyền Hanoi ; Trần-bá-Vy, thư-ký tòa Sứ Trung-kỳ ; Phạm-linh Luận, planton phủ Toàn-quyền ; Lâm-văn-Diễn, cựu khán-bộ tại Marseille.

Mấy cái trộm. — Ng-v-Xuân bán sữa ở Sinh-từ trình rằng tên Khán làm công, ăn cắp mất 144 p 70 và các quần áo giá 16 p. trốn đi mất.

— Hoàng-văn-Biệt cho thuê xe đạp ở hàng Đồng trình rằng tên Ng-văn-Hợi lấy mất một cái xe đạp giá 20 p.

Ng-thị Cả bán hàng rong trình rằng mất trộm 10 đồng bạc và các quần áo giá 10 đồng, một cái ô giá 1 p. 60.

VIỆC BẮC-KỲ

HAIPHONG

Con nước lên xuống. — Ngày thứ ba 12 février 1924 :

Nước kém con.

Ngày thứ tư 13 février 1924 :

Buổi sáng nước đứng ; buổi chiều nước xuống 16 phân vào hồi 1 h 50 phút.

Ngày thứ năm 14 février 1924 :

Nước lên 22 phân vào hồi 1 h 48 phút
Nước xuống 14 phân hồi 1 h 22 phút

Cái lỗ ở các rạp hát. — Độ rày ở các rạp hát ta lại mới xuất hiện ra một cái lỗ lạ-lùng, vừa chướng mắt khán-quan, vừa phiền nhiễu con hát, trưởng nên nói ra đây để các bác lỗ-lĩnh biết thế là rồm mà chữa đi.

(Xem trang thứ ba, cột thứ hai)

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

Rượu bồ-đào:
TONIQUE TONKINOIS
Có tờ chứng-chỉ ban khen của HOÀNG-THƯỢNG

Theo hình tự nhiên in ra đây, chứ không như có mấy thứ thuốc vẽ những hình lạ, làm trò cười cho trẻ con và người có trí khôn không ai có thể tin được!

Xin xem-xét và so-sánh cho kĩ kẻo nhầm to!!!

Ngày mùng 7 tháng năm, niên-hiệu Khải-định thứ ba, tòa Nội-các phụng lời chầu phê rằng: Chiều nay đức được phòng của MONTES qui ông, có chế nên một thứ rượu bồ đà tong-ngư dùng qua rất hay, đáng nên gia thưởng, trước tác phòng chủ-ông để tỏ thanh-giá. Khâm thử.

[illegible] 啓定三年五月初七日內閣 [illegible]

Rượu này đã kê-cứu theo thủy-thổ và tính-chất người phương Đông mà chế ra, cho nên người bản-xứ già, trẻ, đều dùng được cả! Xưa nay chưa có ai đã dùng mà chê được! *Giá bán rất rẻ: 2$25 một chai lớn; từ sáu chai giở lên sẽ trừ hoa-hồng, tùy theo nhiều ít.*

Bản-hiệu không cần phải vẽ những hình kì-dị làm lạ mắt thiên-hạ và trò-chơi cho trẻ-con, lại kê những truyện khó tin, người có kiến-thức chẳng ai tin được. Đã vậy, giá bán lại đắt quá, mà vị-tất có được công-hiệu cho tính-chất người bản-xứ.

Bào-chế MONTÈS
54, Phố Tràng-tiền, 54
HANOI

Xin xem tiếp theo ở trang thứ tư tờ báo này.

Nguyên mấy bác (có lẽ là công-tử) đi xem hát ở rạp kia thấy con hát ra sân-khấu làm trò thì ngả-nghiêng cười nói, mắt liếc ngược xuôi rồi móc túi lấy tiền trinh đáp xuống. Các bác thấy con hát nhặt tiền thì nào vỗ tay, nào huýt còi, râm chân, cười như nắc-nẻ. Thậm chí các bác lại còn nghịch tinh buộc tiền trinh vào dây gai thả xuống sân-khấu, hễ con hát ra nhặt là các bác lại dật lên, lấy thế làm đắc chí lắm. Ôi! sao mà khiếm-nhã quá thế! Chẳng rõ các bác thả những ngón đó ra ở trước mặt công-chúng là các bác thưởng con hát hay là các bác bắt chim con hát? Dù thưởng con hát hay, hay bắt chim con hát bằng cách đó, đều gọi là lố cả.

Hi-hi lai cảo

Hú-vía. Một cô kia ở Hanoi về ăn tết thăm nhà, tối thứ bảy trước cùng với một công-tử bột đến du lịch ở phía sau nhà ga có người biết, khiến cậu mợ phải một mẻ hú vía, cùng nhau xé hàng rào cây chạy trốn xuýt rách cả áo sa của cậu và mất chiếc giầy nhung của mợ.

H. lai cảo.

Bán ruộng công-dân. — Người ta nói ở một làng gần thành-phố có mấy người kỳ mục sách-nhiễu nhân-dân quá lắm, vừa rồi bán không biết bao nhiêu là ruộng của công-dân mà dân làng chẳng được một xu nhỏ.

Cờ bạc. — Xuân-nhật do đa có khác, đi đến chỗ nào cũng chỉ nghe thấy câu chuyện được thua đen đỏ. Cờ bạc đường chợ xem ra đã bớt nhiều là nhờ sức linh cảnh-sát ra công tiễu trừ; song cờ bạc sòng lại có phần phát-đạt dữ: chỗ này tá-bản, tổ-tôm; chỗ kia bài cào, ích-xì; chỗ khác bất, đỏ mười; chỗ khác nữa phán thán, trạc xếch; tiếng cười nói, tiếng cãi nhau, tiếng tiền bạc, tiếng chia bài, reo con sắc inh ỏi réo rắt, thế mà họ không sợ gì cả.

Mong rằng những nhà có trách-nhiệm chịu khó lưu tâm đến cách thưởng xuân đó cho thì mới có thể tiệt trừ được cái nọc cờ bạc.

Thuyền đắm. — Hồi 6 giờ rưỡi chiều chủ-nhật ở Sáu-kho có cái thuyền chở sắt nặng quá mà vấn thuyền đã cũ nát, nên thủng đắm ngay ở chỗ xuống hàng gần cầu số 1. Cu-li và chủ-thuyền lên được cả.

Đánh vợ hai. Vừa rồi ở phố Metz có chàng thợ may tên là Phạm-văn-Phụng, 26 tuổi, vì việc bất bình thế nào không rõ, quá tay đánh người vợ hai tên là Lương-thị-Gấn bị nhiều thương tích. Bởi vậy tên Phụng đã phải bắt tống giam để hậu xét.

Bỏ quên trên xe. — Một gói quần áo và đồ ăn của một người Hoa-kiều đi xe ra ga bỏ quên lại thì đã đem nộp sở Cẩm. Chúng chú Hoa-thương ra ga mua vé muộn giờ nên mới hấp-tấp bỏ quên hành-lý như thế.

Bị chó cắn. Hồi 3 giờ chiều chủ nhật ở làng Hàng-kinh có hai đứa trẻ, một đứa tên là Mùi, 6 tuổi và đứa nữa tên là Chức 12 tuổi, cùng bị một con chó của người kéo xe tên là Ng-văn-Oanh cắn phải. Người ta thấy thế nghi là chó ngộ nên đã đập chết đưa xác lên sở Thú-y nghiệm xét.

Nếu con chó đó đã nghi tình là chó ngộ thì cha mẹ những đứa trẻ kia cũng nên đưa con lên sở Thú-y mà chữa cho được chắc chắn.

PHÚ-THO

Trận mưa đá vừa rồi. — Nay lại có tin về cái trận đá đêm hôm mồng một mới rồi là ở hạt Nam-cường, Tự-cường thuộc huyện Tam-nông có những hòn đá to rơi xuống vỡ cả mái ngói và chum vại, người ta nói rằng vụ hoa màu và lúa chiêm năm nay hỏng nhiều.

Xuýt cháy nhà vì đốt pháo. — Nhà tên Chỉ ở phố Đệ tam vì đốt pháo tàn bắn lên mái lá, lửa bốc to, may đương ban ngày có người qua lại trông thấy, hô hoán lên thì mới tắt ngay được.

Ngã đu. — Ở đây trong tháng tết chỗ nào cũng trồng cây đu, đàn bà con gái thi nhau lũ-lượt lên mà quay lộn ở trên không-trung. Hôm mồng năm vừa rồi có hai người con gái độ 15, 16 tuổi đánh đu đôi, một chị trượt chân ngã từ trên cao xuống đất, nằm xóng xượt bất tỉnh nhân sự, người ta xúm lại đổ thuốc rồi khiêng về nhà, may ra thì không việc gì.

HONGAY

Đi xe đạp ngã xuống sông. — Hôm ba mươi tết vừa rồi vào hồi 10 giờ sáng, có một cậu trạc độ nhị tuần có lẽ, không biết duyên cớ làm sao đi xe đạp tới cầu Kênh-niêm cách tỉnh lỵ độ hai nghìn thước tây thì rơi xuống sông.

Đến tận 7 giờ chiều, ngọn nước chảy lờ đờ, nước sông xuống dần dần, người ta mới vớt được tử thi lên.

VIỆC TRUNG-KỲ

QUẢNG NGÃI

Ghe bị bão táp. — Bữa 27 tháng chạp mới đây có một chiếc ghe lớn chở hơn ba trăm bao đường chạy ra cửa Cổ-lũy để xuôi về Hàn, bất đồ bị một cơn gió to, đập ghe gẫy mất cái bánh lái, ghe sắp phải đắm, lái ban trong ghe thất kinh và thấy thế nguy cấp, liền vác hơn trăm bao đường liệng cả xuống bể, để cho ghe được nhẹ bớt để tấp vào bờ; thủy thủ lanh tay, ghe được nhẹ gặp luồng gió to đưa thẳng cả ghe vào bờ được, cứu được một ghe nhơn mạng; còn bao nhiêu đường còn lại trong ghe đều phải ướt sạch cả; tổn hại mất hơn vài nghìn đồng.

Cửa bể Cổ-lũy rất khó ra vào, thuyền ghe cứ phải đợi lúc nào cho thật êm trời lặng gió, mới có thể đi được, vả chăng cửa ấy lại cạn, sóng thường nhiều, vì trống không chỗ núp gió, nên chi hằng năm ghe thuyền thường bị tổn hại ở đấy; mà nhất là trong mùa mưa lụt tự tháng chín đến tháng chạp hay có.

Mùa màng. — Nhờ mấy trận mưa trong tháng chạp, lúa khoai đậu được tươi tốt, nếu ra giêng hai này sẽ được vài trộ mưa khá khá nữa thì mùa màng tất có phần phong đăng.

Năm nay lạnh ít, lại được mưa thuận gió hòa như rứa thì hợp thời cho lúa mùa này lắm. Ta cũng nên mừng cho con dân nhà nghèo có lẽ khỏi phải lo về sự đói kém.

Dùng súng không có giấy phép. — Có một chàng bận âu-phục, vai mang súng, chân đi ghết, cưỡi ngựa, dẫn chó đi săn bắn ở các miền dân mọi ở huyện Sơn-hà; nghe đâu vì dùng súng không có giấy phép nên đã bị tống giam để tra hỏi.

SÁN-NHIÊN-ĐÀI

Tối thứ ba 12 Février 1924

NHỊ-ĐỘ-MAI

Từ chỗ Đỗ-Thần báo tin đến Nhị-độ-Mai khai.

Ngày thứ tư 13 février 1924

THÍ VÕ LÝ-NGUYÊN-BÁ

(Trẻ-con diễn)

Có đánh võ rất nhanh nhẹn.

Tối thứ tư 13 février 1924

NHỊ-ĐỘ-MAI

(Liên hồi)

Từ Hạnh-Nguyên phụng mệnh cống Hồ đến Ngư bà ngồi xe về bến.

Tối thứ năm 14 février 1924

NHỊ-ĐỘ-MAI

(Liên hồi)

Từ hồi Hạnh-Nguyên, Lương-Ngọc tương tư đến chỗ Lư Kỷ Hoàng-Tung tuyệt mệnh.

Trận đòn hội chợ ai can,
Mai, Trần tỏ mặt Lư-Hoàng nát thây

THÉATRE MUNICIPAL

Directeur: Maurice DUPUIS

Thứ ba 12 Février 1924

CARMEN

Là kịch hòa với nhạc kịch chia làm 5 cảnh, nào đàn ngọt hát hay, xin mời các bà con ở Hà-thành ta lại xem một cuộc vui ít có.

Thứ năm 14 Février 1924

PHIPHI

Tiền nhạc kịch chia làm 3 cảnh, rất vui, nào các vai đào vai kép vận theo lối y phục ngày xưa, trông rất ngoạn mục, tháng trước đã diễn một lần, hôm ấy nhiều bà con ta đi xem, cho nên hết chỗ ngồi, vậy lần này xin lại giữ chỗ trước kẻo hết chỗ ngồi. Và xin nhắc trước, đến cảnh cuối cùng có một trận tung hoa ngũ sắc rất kịch liệt.

Michel DINCK

LỆ MUA BÁO

Xin nhắc lại để các ngài đọc báo biết rằng tiền mua báo thì phải trả trước. Vậy các ngài tới gọi ông nào mua thì gửi tiền cho; bản quán ông có tiền gửi theo giấy mua thì bản-quán không trả lời. Mua báo thì tính từ rằm hoặc mồng một tháng (ta trở đi) cho gọn

HỘI-ĐỒNG ÍCH
đang giải-tán

Lời bá-cáo cần kíp

Cùng các nhà có tiền gửi ở Hội Đồng-Ích:

Đến ngày 31 tháng 7 tây năm 1924 này, thời sẽ kết sổ, thôi sự nhận các sổ của các ông bà có tiền gửi ở Hội Đồng-Ích.

Vậy ông bà nào có sổ gửi tiền mà chưa giao cho ông E. CHATAIGNEAU, là Giải-Tán-Viên, ở số 3 phố Jauréguiberry, Hanoi, thời xin giao ngay cho ông ấy trước ngày 31 Juillet 1924, quá ngày ấy, người có tiền gửi sẽ mất quyền đòi hỏi về số tiền mình gửi.

Giải-Tán-Viên
P. Pon E. CHATAIGNEAU.
2094. Y. M. GRENÈS.

Cần dùng nhiều CAI ĐẦU THỰC GIỎI để đi làm trong miền Thanh-hóa.

Hỏi tại bản-quán, từ 3 giờ đến 6 giờ chiều.

HIỆU BÁN ĐỒ VÀNG BẠC

NAM-BẢO

16, Rue de la Soie, 16
HANOI

Bán đồ vàng, đồ bạc; các thứ mặt đá thực và giả, kính gọng đồi mồi, đồng hồ quả quít, ô đàn bà, giầy cườm, giầy kim tuyến, giầy nhung, v. v.

Vàng đúng tuổi và bạc nén.

Thợ khéo kỹ công và giá thực.

2017

河內海防
正號金泰
獅子名茶

Bản-hiệu đã lâu năm chuyên môn bán các thứ chè tàu Ô-long, Liên-tâm, Thủy-tiên, tại Haiphong hiệu là **KIM-THÁI**, số nhà 140, ở phố Khách, và có gửi bán ở các hiệu trong Nam-kỳ, Trung-kỳ, Bắc-kỳ, và hiện tại Hanoi, phố hàng Ngang, số nhà 3 cũng có một chi-điếm mới mở. Vậy xin kính mời các quý-khách đến mua hoặc ở xa viết thơ đến bản hiệu mua cũng được.

Xin nhận cho kỹ các hiệu chè: **KIM-THÁI** hiệu sư-tử; **CÔNG-THÁI** hiệu kỳ-lân và **LÂM-MẬU**, tam-hỷ, ngũ-phúc, tam-nguyên.

Các thứ chè của bản-hiệu thứ nào cũng có thưởng cả.

KIM-THÁI
Haiphong, phố Khách, số 140
Hanoi, phố hàng Ngang, số 3
2101

Ta nên chú ý!

Thuốc tây kể thì nhiều thứ thuốc công-hiệu lắm, nhưng mà thật là hay thì duy có một vài thứ, là những thứ thuốc mà nhà chế ra đã thí-nghiệm chế chán mới đem ra bán cho nhà có bệnh dùng.

Độ rầy có một thứ thuốc trong mấy thứ rất hay ấy thật là nổi tiếng trong y giới, ai cũng phải chịu là tốt hơn cả.

*Thứ thuốc ấy là thuốc **giải độc**.*

Dépuratif Sensal

chuyên-trị những chứng lở chốc, mụn nhọt, đầu đanh, gai gạo, nhứt là những chứng đã dùng nhiều thuốc khác mà chưa khỏi, như là đau xương, phá độc, khí huyết không được thông, thành ra nhức đầu, đau tim, đau lưng, đường tiết, giang mai còn sót độc tiết ra, ai phải những chứng ấy phải dùng nó mới được.

Kỳ này không đủ chỗ kể dòng dài những lương tính của thứ thuốc ấy, xin để kỳ sau sẽ nói rành mạch hơn.

Nhưng ai có bệnh phải dùng nó nên đến mua ngay tại hiệu

Ông CHASSAGNE
là **Bào-chế đệ nhứt hạng**
ở phố Paul-Bert, số 59
ngay cửa hiệu Gô-đa và ngay bờ hồ Hoàn-kiếm.

Duy có hiệu ấy được đặc-quyền bán thứ thuốc đó mà thôi.
2057

HIỆU
MINH-DƯƠNG
MẠI-CHÍNH TỔNG-CỤC
của Đông pháp Yên-thảo công-ty
BÁN BUÔN VÀ BÁN LẺ
CÁC THỨ THUỐC LÁ VÀ XÌ-GÀ
Giữa phố hàng Gai số 83

茂 MAO-SENG 盛

57, Rue Jean-Dupuis Phố Mới), Hanoi
MÁY NÓI SỐ 248

Hiệu tôi mở từ năm 1889, kể được 31 năm chuyên nghề làm các thứ gạch hoa, cống, chấn-song bằng xi-mo. Được nhiều giấy khen của Nhà-nước.

Hàng tốt, giá cũng hạ, vì hiệu tôi muốn mong đông khách.

Quí-khách có dùng, xin mời chiếu cố.

2045 **MẬU-THỊNH kính cáo.**

BÁN TIỀN NGAY

Một cái xe comionnette hiệu « Citroën » 10 mã-lực, dùng mới có tám tháng, xe còn tốt lắm. Nay muốn bán, giá là 1.450 $ 00.

Hỏi tại M. Gouguenheim, à Đáp-cầu.
3755

Số 88

BÌNH SƠN LÃNH YẾN

(Chuyện một cô nữ-thần-đồng mới lên 10 tuổi, mà đã có tài văn-thơ nhả ngọc phun châu, khắp các quan trong tòa Hàn-lâm, đều phải bái phục. Thiên-tử phong cho là « Hoàng-văn tài-nữ » lập lầu kén chồng, lại ban cho một cái roi kim-như-ý, hễ công-tử nào dám hỗn-hào xấc-láo thì được phép đả-tử. Sau vì một sự kén chồng ấy mà sinh ra nhiều chuyện rất ly-kỳ.)

NGUYỄN-ĐỖ-MỤC dịch thuật

Trương-di mừng rỡ mà rằng:

Nếu vậy càng hay! Đại-huynh thay họ đổi tên, không tiếp ai cả thì mới được việc cho tiểu-đệ.

Tống-tín nói:

— Đã định tiến Kinh thì không nên để chậm, kẻo khi *Yến-bạch-hạm* và *Bình-như-hành* đến trước thì lại thêm một sự e-lệ cho mình. Chi-bằng ta mau mau tiến Kinh, nhanh chân đã chiếm được rồi thì khi hai người kia tới nơi, dẫu có tài mạo mặc lòng, cũng không thể kịp.

Trương-di nói:

— Đại-huynh nói có lẽ phải! Việc chi cũng không khó, chỉ có một việc lo lấy các văn-thơ hay thì biết tìm đâu cho được bây giờ!

Tống-tín nói:

Khó chi điều ấy! Muốn tìm văn-thơ hay thì bảo người đi các huyện mà sao lấy mấy quyển văn đỗ đầu, còn thơ thì tiểu-đệ nghe nói ngày trước *Yến-bạch-hạm* cùng *Bình-như-hành* liên cú với nhau ở *Thiên-liễu-trang*, có nhiều câu hay lắm. *Yến-bạch-hạm* lại có một bài đề tường, một bài tặng ca-kỹ và một bài tặng ca-đồng. *Bình-như-hành* cũng có một bài cảm-hoài, một bài đề miếu ông *Mẫn-tử-khiên*, sao không sai người đi biên-chép lấy tất cả, chỉ đổi đầu đề, rồi khắc làm tập thơ của đại-huynh. Khi truyền đến Kinh-thành, đường-sá cách xa, kể hàng hơn ba nghìn dặm, còn ai biết được việc này thật hay là giả.

Trương-di nghe nói, mừng-rỡ bội phần, tức khắc sai người đi các nơi để sao chép. Lại nhờ *Viên-ẩn* đọc cho nghe những văn-thơ của *Yến-bạch-hạm* và *Bình-như-hành* thường làm mọi khi, rồi nhầm mà sao-chép lấy, thuê thợ khắc bản, in thành một cuốn văn-tập đề nhan là: « *Trương-tử-tân biên* ». *Tống-tín* thì đổi tên là *Tống-ngôn*, rồi hai người cùng nhau tiến Kinh.

Lại nói chuyện thân-phụ *Yến-bạch-hạm* là quan *Yến* đô-đường dẫu đã tạ thế, nhưng thân-mẫu là *Triệu* phu-nhân hãy còn. *Yến-bạch-hạm* bẩm cùng thân-mẫu, bao nhiêu công việc trong nhà, nhờ thân-mẫu quản-cố, còn mình thì sửa-soạn các đồ hành-lý tiến Kinh.

Yến-bạch-hạm lại bàn với *Bình-như-hành*, cùng nhau thay họ đổi tên: *Yến-bạch-hạm* theo họ mẹ đổi tên là *Triệu-tung*; *Bình-như-hành* cũng theo nghĩa hai chữ *Triệu-tung* mà đổi tên mình là *Tiền-hoành*. Giả-dạng làm hai kẻ hàn-sĩ, cùng nhau thẳng đường tiến vào Kinh-thành.

HỒI THỨ XIII

Lại nói chuyện *Yến-bạch-hạm* cùng *Bình-như-hành* giả dạng làm hai kẻ hàn-sĩ, đổi tên *Triệu-tung* và *Tiền-hoành*, giấu không cho quan *Vương* đốc-học biết, rồi mật thuê một chiếc thuyền, theo con đường *Tô-châu*, *Thường châu* và *Trấn-châu* đi tiến Kinh. Đi đến đâu, gặp có những nơi danh thắng thì hai người lại cùng nhau tức cảnh đề thơ, để tỏ cái tài cao học rộng của mình, vui thú kể sao cho xiết.

Một hôm, đi đến *Dương-châu*, thấy địa-phương ấy đô-hội phồn-hoa, có phần lại hơn *Giang-nam*, *Yến-bạch-hạm* và *Bình-như-hành* mới tìm vào trọ ở *Quỳnh-hoa-quán* để đi dạo xem phong-cảnh. Hai người nghe nói về phía bắc thành ấy có cái *Bình-sơn-đường* của một bậc danh-sĩ đời *Tống* tên gọi *Âu-dương-tu* lập ra, là một nơi cổ-tích, mới bảo nhau tìm đến để xem.

Khi đi đến nơi thì nền tảng dẫu còn mà cửa nhà đã đổ nát, chỉ thấy một giải núi hoang, chỗ cao chỗ thấp và mấy khóm liễu xơ xác mà thôi. Hai người xem-ngắm hồi lâu, nghĩ đến cuộc đời biến đổi, có lòng hoài-cảm, mới bảo người nhà mua rượu, ngồi trên tấm đá, cùng nhau uống rượu đề thơ.

Yến-bạch-hạm nói:

— Tiểu-đệ thiết-tưởng ông *Âu-dương-tu* là một tay danh-sĩ lừng-lẫy nhất ở đời *Tống*. Khi ông lập tòa nhà riêng ở đây thì văn-nhân vịnh thơ, mỹ-nhân hầu rượu, phong-lưu biết dường nào, mà bây giờ nào còn thấy đâu! Ngày nay cảnh cũ người xưa, chỉ còn một nơi đất hoang ấy, xem thế thì đủ biết công danh phú quí, mây nổi giữa trời, cũng chẳng ích gì cho bọn ta vậy.

Bình-như-hành nói:

— Phú-quí dẫu không bền lâu, nhưng danh tiếng thì bao giờ cũng còn ở trong trời đất. Ông *Âu-dương-tu* nay đã tạ thế, mà cái thú thi-tửu phong-lưu ở *Bình-sơn-đường* thuở trước, hình như vẫn phảng-phất đâu đây. Này này! Đại-huynh thử nhìn một giải núi hoang, mấy cành liễu giũ, phong-cảnh dẫu có hình tiêu-tụy, nhưng cái hồn thơ của *Vĩnh-thúc* tiên-sinh (tên tự của *Âu-dương-tu*) kia, đủ khiến cho người sau phải lưu-luyến bồi-hồi...

Hai người đang chuyện trò cùng nhau thì bỗng thấy một đôi chim yến ríu ra ríu rít, lượn đi lượn lại, hình như có ý trêu người. Hai người thấy vậy, lại cao-hứng muốn làm thơ, liền gọi tên tiểu-đồng lấy nghiên-bút, đi ra lau chùi chỗ tường nát, để đề thơ lên trên tường.

Yến-bạch-hạm đề xong, ký tên: *Triệu-tung*, rồi trao bút cho *Bình-như-hành*. *Bình-như-hành* cũng đề một bài, và ký tên *Tiền-hoành*. Hai người đề xong, nhìn nhau cả cười: Lại cùng nhau đàm-luận cổ-kim, uống rượu trong hồi lâu, mới dắt tay nhau cùng về.

Khi về đến *Quỳnh-hoa-quán*, trời đã tối đen như mực. Bỗng thấy nha lại và lính tráng ra vào tấp-nập, hỏi ra mới biết rằng quan *Đậu* tri-phủ có đặt tiệc mời khách xem diễn hí ở trong quán.

Yến-bạch-hạm và *Bình-như-hành* nhân khi trời tối người đông, cũng lén đến bên phòng khách để nhìn xem thì trông thấy tiệc rượu linh đình, mà dự tiệc có hai tôn-khách. Tôn-khách nào phải là ai, chính là *Trương-di* cùng *Tống-tín*.

Yến-bạch-hạm và *Bình-như-hành* kinh-ngạc mà nghĩ thầm rằng: Hai người này, chẳng hay cớ sao lại đã tới đây! Nhìn sang bên cạnh thì có Phủ-quan ngồi tiếp, *Yến-bạch-hạm* và *Bình-như-hành* sợ có người biết không dám đứng lâu, mới tất-tả chạy về phòng ngủ để cùng nhau thương nghị.

Yến-bạch-hạm nói:

— Khi chúng ta ở nhà, không nghe nói hai người này đi, cớ sao bây giờ lại gặp ở đây?

Bình-như-hành nói:

Hay là chúng đến để xin Phủ-quan việc gì chăng!

Yến-bạch-hạm nói:

Xin việc gì thì họa may chỉ có *Tống-tín*, chứ *Trương-di* con quan nhà giàu, khi nào chịu như thế. Nay hắn lặn-lội đường trường tới đây, cứ như ý tiểu đệ thiển nghĩ thì chỉ e hắn nghe thấy việc *Sơn* tiểu-thư, cũng mơ-tưởng hão mà dắt *Tống-tín* tiến Kinh, để định nhanh tay cất trước vậy.

(Còn nữa)

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

CÁC CHỨNG ĐAU XƯƠNG VÀ THẤP

Những bệnh trên đã kể và các chứng sau này như lở lượt mùn ra là bởi tại máu sấu. Đàn bà thì thường có những lúc phải lội và lúc trở về già. Các chứng ấy có bởi vì máu sấu thành ra đặc, có thiếu cặn. Vậy muốn cho máu chảy lưu thông thì nên dùng thứ thuốc

Dépuratif Richelet

mà các lương-y hoàn-cầu điều công-nhận là mạnh là tốt. Dùng thuốc này thì chẩn, heo lâu mụn nhọt cái và các bệnh ngoài da như ghẻ ... các nốt nần khác mọi bệnh [illegible]

Thuốc này bán ở các hàng lục hợp to.

Lều vu giá [illegible] Hàn dong

ATOPHAN-CRUET

THUỐC ATOPHAN-CRUET

là một vị tinh bảo không có pha chế nhiều món
Mỗi hoàn 0,50 ... (uống từ 3 đến 5 hoàn trong 24 giờ)

TRỪ CÁC BỆNH ĐAU LẠT-LÉO VÀ GÂN-CỐT

THUỐC PHÁP — Trữ tại: 6. Rue de Pas-de-la-Mule, PARIS — Ở PHÁP QUỐC LÀM

Cũng có bán tại: Hanoi. Ed. CHASSAGNE, Pharm. Haiphong. L. BOURGUIGNON, Pharm. và các hiệu bào chế khác.

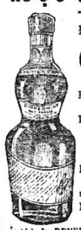
Bình phẩm về rượu vang

RƯỢU VANG kể vào một hạng thực-phẩm rất quý. Uống rượu-vang vừa chóng tiêu, vừa khoan-khoái trong người lại vừa bổ. Rượu ấy làm cho người ta được trẻ ... [illegible]

Ngư... [illegible] nồng thì chóng khỏe ... Calmh-pan Pasp... các quan Đốc-Tơ (Thầy Thuốc) cùng các nhà chuyên môn về việc ... có tiếng ... BAN HÀNG BẢN QUỐC ... được mạnh-khỏe ... rượu An-nam ... vang ... BORDEAUX ... Hanoi và Haiphong ... [illegible]

Nhà Bán-đồ « TÂM-TÂM » Hà-nội ở phố hàng Trống. Cả khách ... năm, bán cũng có bán từ lắm giờ sang.

RƯỢU PIPPERMINT

ĐÒI CHO ĐƯỢC HIỆU

GET!

Rượu này uống mát khan tiếng và tiêu. Làm bằng đường tin anh.

BÀ CHỦA NHỮNG CRÈMES BẠT-HÀ. Pha lộn với nước, rượu Bạt-hà Pippermint uống lấy làm mát mẻ lắm. Hàng cất ra từ năm 1796 ông **GET FRÈRES** ở thành REVEL (Tỉnh Haute-Garonne)

泰NAM-THÁI齋

6. Quai Clémenceau — HANOI
ở phố Bờ-sông, số nhà 26, HANOI

Bản-hiệu có bán gỗ lim cây, gỗ lim phiến, gỗ lim xẻ thành khi, các thứ gỗ tạp, gỗ gụ, gạch xây tường và có nhận cả đóng các thứ đồ đạc và các thứ lối cửa.

Hàng tốt giá hạ.

NAM-THÁI
Kính-cáo

2023

[illegible]

Injection Peyrard
ở ALGER

Là thứ thuốc lâu năm nhất, công hiệu ... để trị bệnh lậu và tất cả các bệnh chảy mủ cũ hay mới.

Trong ...2 người Á-rập thì 231 người khỏi về thứ thuốc này.
(Theo tờ trình của viện thầy thuốc ở Alger)

... **SPÉCIALITÉS PEYRARD**
... de Grenelle — PARIS

Dùng thuốc phải cẩn-thận mới được!

Rượu bổ-đào : TONIQUE TONKINOIS

Đã mười mấy năm nay Bản-hiệu giao-thiệp với người bản xứ đã nhiều lắm, và đã được lòng qui-khách tin-cẩn là bởi sự thực-thà ngay-thẳng. Tưởng nay cũng nên nhắc ai để các ngài so-sánh và xuy-xét thì sẽ biết rõ hơn sự thực-thà của Bản-hiệu. Thứ **rượu bổ-đào** của Bản-hiệu, người bản-xứ đều biết tiếng là một vị thuốc **rất rẻ tiền và rất qui** để trị các chứng bệnh như: **kém ăn-ngủ, mỏi-mệt, còm-yếu, hay chóng mặt nhức đầu, đau xương đau mình**, lại rất là **bổ sức cho đàn-bà đẻ, người ốm mới khỏe**, người già-yếu sức lực kém có thể khỏe lại như khi trẻ, con nít từ 10 tuổi sẽ được mau lớn! Vì thế thứ rượu này đã được vô số tờ chứng-chỉ là công-hiệu.

Giá bán **2$25** một chai lớn, từ sáu chai trở lên sẽ trừ hoa-hồng.

Hiệu Bào-chế MONTÈS, 54, phố Tràng-tiền, Hanoi.

Hỡi các ông mắc phải bệnh tình đau ... trong-mạn khuyên các ông chớ dùng thuốc nhảm, tốn tiền mà bệnh càng thêm nặng. Các ông nên mua thuốc ở Hiệu ...-NGỌC-...IÊN, số nhà 46, phố Principale, tỉnh Đáp-cầu, là một nhà chuyên-trị, bán thuốc bệnh tình đã có tiếng, không ngày nào là không tiếp được giấy ngợi khen ở các nơi gửi lại.

Cả cước độ hơn một đồng một lọ.

2022

华 PAO-VA 實

... Phố Hàng Bồ, Hanoi

[illegible]

Chúng tôi kính-trình các quý khách ... năm nay nhân dịp tết Tây, tết Ta sắp đến nơi chúng tôi mới tiếp được ở Hong-kong (Hương-cảng) Canton (Quảng-châu), Shang hai (Thượng-hải), Pekin (Bắc-kinh) vân vân, sang nhiều đồ bạc, vàng, ngọc, ngà, v.v. cốt để bán vào hai dịp ấy.

Các thứ đồ bán Tết này thì thật là tinh xảo, thửa đã lâu lắm nay mới đến nơi, song chúng tôi lại định giá rất rẻ cốt để chiều khách.

Xin các qui-khách có lòng chiếu cố thì mau đến bản hiệu mà mua kẻo hàng hết thì mất một dịp đặc biệt đi.

Kẻ mua, người xem, đêm ngày đối đãi. Đến bản hiệu cũng xin nhất luật

Cẩn-cáo
HIỆU PAO-VA. Bijoutier
Phố Hàng Bồ, số nhà 72, Hanoi.

2023

ĐƯỜNG SANG LÀO

PHẠM-VĂN-PHI & Cie Ở VINH

Có xe chở thơ và hành khách từ Vinh đến Thakhek qua Napé

Service postale

AUTO-POSTALE

GIÁ TIỀN

Hạng nhất tây ngồi: ...$ ...
Hạng nhì và hay đi: 20$ ...
Trẻ con từ ... đến 7 tuổi trả nửa tiền.

LỜI BÀN — ... hỏi chỗ ngồi trước 24 giờ.

Có xe riêng để cho thuê riêng, từng chuyến một, ai muốn thuê nên đánh giây thép trước 2 ngày.

Nếu đi ngay ... muốn đón ... đi được hơn.

THỜI GIỜ XE CHẠY

Ở Vinh đi. — Thứ ... đúng 6 giờ sáng chạy lên Napé ngủ. Sáng hôm sau đúng 6 giờ sáng Napé chạy lên Thakhek vừa kịp tàu thủy lên Vientiane.

Ở Thakhek về. — Sáng chủ nhật chờ tàu thủy ở Vientiane tới Thakhek thì xe auto ... chạy về Napé ngủ. Sáng hôm sau ở Napé về Vinh. Hành khách về có ... ra Hanoi đi chuyến tàu hoả 2 giờ chiều hoặc đi chuyến tàu đêm cũng được.

SÁP MỠ
Oba

PACHOD Frères & Cie LYON

Thuốc HÉMOGLOBINE BYLA

Trừ bệnh huyết suy rất mạnh

CỨNG CÁP
MẠNH MẼ
BÉO TỐT

Là thứ thuốc bổ huyết mạnh nhất

Xin hỏi tại hiệu BYLA
26, Avenue de l'Observatoire. — PARIS (France)

ŒNO KOLA COCA

RƯỢU BỔ
酯補

J. BLANC (*đệ nhất hạng bào chế*)
Ông L. BLANC (*người ... nghiệp*)
HANOI (Bắc-kỳ)
chế ra

Giá bán **2$40** một lít

Một ngày hai lần, trước bữa cơm, thì uống ... 1 cốc con

[illegible]

Bán tại: Hiệu Bào-chế J. BLANC
31 phố Tràng-tiền (Rue Paul Bert) Hanoi

2099

AI MUỐN LÀM GIÀU

Bỏ ra **20** quan mà may ra được

500.000 quan

Mua một cái trái-đơn của CÔNG TY PANAMA, có rút số để hoàn lại (*Obligation Panama à lots*). Lúc mua phải nộp ngay 20 quan, còn thì 17 tháng mỗi tháng nộp 20 quan, theo như lệ định trong luật. (Như vậy mỗi ngày để dành mấy xu, có thể trở nên giàu có được).

Hễ nộp tiền lần đầu ta được ngay cái số trái-đơn mà riêng mình được quyền sở-hữu, như là mình đã nộp hết tiền rồi vậy, và đến lúc trái-đơn trúng số về lô nào thì mình được lĩnh nguyên cả tiền lô ấy. Mỗi trái-đơn trước sau thế nào cũng trúng một lô từ 500.000 trở xuống đến 1.000 quan, không có thì cũng được hoàn lại là 400 quan. Mỗi năm có bốn lần rút số, hơn 3 triệu lô.

Như vậy mua trái-đơn thế nào cũng lợi, không khi nào thiệt

CÓ NHỮNG LÔ SAU NÀY:

130 lô	500.000 quan	260 lô	5.000 quan
130 lô	250.000 —	1.320 lô	2.000 —
260 lô	100.000 —	13.200 lô	1.000 —
260 lô	10.000 —	1.700.900 trái đơn hoàn lại làm	400 —

Người có trái-đơn được dự cuộc rút số mãi cho đến khi số trái-đơn rút ra thì thôi.

Các lô được lĩnh nguyên tiền, không phải trừ phí tổn gì cả. Mỗi lần rút số sẽ nhận được một cái bảng kê số trái đơn trúng số, không phải trả tiền. Các số kê trong bảng ấy đúng với cái trái-đơn để tại nhà ngân hàng, các nhà có trái đơn có thể đến xem được, theo như điều khoản trong bản luật riêng ngày 12 Mars 1909. Bản luật ấy là một điều mật bảo chứng, giữ gìn cho các nhà có trái đơn, không có điều gì phải nghi ngại cả.

Năm nào cũng cứ 15 Février, 15 Mai, 16 Août, 15 Novembre thì rút số.

Các ngài muốn dự các cuộc rút số ấy thì gửi ngay **20 quan** đến nhà

BANQUE NOUVELLE, 8 Rue Papère, MARSEILLE, France
R. C. MARSEILLE 6576

張桂林齒科

MỜI CÁC ÔNG MẮC PHẢI BỆNH TRĨ!
XIN MỜI CÁC ÔNG QUÁ BỘ, TÔI CHỮA BỆNH NÀY

BỆNH TRĨ (*tức là bệnh lòi dom*) *thực nhiều người mắc phải, chẳng những là đau đớn, như còn đến khi đại-tiện xong rồi thì lưu-huyết đầm đìa, thật là bất tiện cho người ta lắm, hễ không chữa ngay cho khỏi, để lâu thì càng ngày càng thêm nặng về sau khó chữa.*

Khi xưa chữa bệnh này đều dùng dao cắt cho nên người có bệnh lấy làm đau đớn, vậy nên tôi dụng tâm nghiên-cứu một cách mới chuyên-trị chữa bệnh này không đau, không sót, chỉ trong mấy hôm thời những nốt mụn tự kỳ rụng rời, mà trong khi đang chữa có thể làm lụng như thường không mất thì giờ. Vậy ngài nào mắc phải bệnh này xin mời đến.

M. TCHUONG-QUAY-LAM
26, Phố Hàng Đường. — HANOI

Sáng tiếp khách từ 8 giờ rưỡi cho đến 2 giờ chiều, đi chữa từ 2 giờ rưỡi đến 5 giờ.
Các tỉnh xa đều xin hầu tiếp.
Thư tín xin trả lời ngay.

2090

RƯỢU NHO J. K. WATSON

Là một thứ thuốc bổ mạnh nhất, cái phép chế thuốc này khảo-cứu đã lâu năm, và cái cách làm, lại tinh-vi cẩn-thận, nên thuốc này là một thứ bổ mạnh nhất.

Những khi cơ-thể cần dùng phải bổ dưỡng rất mạnh, thì dùng thuốc này chắc và nhạy lắm.

Bệnh huyết suy, bệnh gân yếu, bệnh ghíp, bệnh sốt rét rừng, v. v.

Uống một cốc nhỏ (liqueur) hai mươi phút trước hai bữa ăn chính.

Giá bán: 2$50 một litre

Hiệu Bào-chế E. CHASSAGNE

59, phố Paul-Bert, Hanoi

... Imprimerie ... Trung-Bắc Tân-Văn ...

Le gérant: NGUYỄN-VĂN-LUẬN